

Hvordan gikk dette sammen egentlig? Der billedkunsten liksom ser ut gjennom vinduet, er det sosiale bildet heller å bli sett på gjennom vinduet.

Noen tanker om utstillingen Tidsbilde, der Munan Øvrelids malerier og Else Marie Hagens fotografier møter ungdommers snapbilder.

Ungdommene bruker snap til å si; jeg er her - og det er hva jeg gjør og tenker nå. Det er ikke viktig å se pen ut, unødvendig å gjøre seg til. Fordi mottaker gjerne er en nær venn og ville se at det var tilgjort og dermed faller meningen bort, nettopp det å bare si sånn har jeg det nå. Slik skiller snap seg fra de andre sosiale mediene, der mottakerne som regel er flere. Det gjør noe med hvordan man tar bilder, men så er kanskje dette skreddersydd for ungdommer. Det er noe med alder, dette å ta bilde av seg selv, som jo er det de fleste snappene er, et bilde av avsenders ansikt. Selvbevisstheten øker fra en viss alder, etterhvert slutter de fleste å ta bilde av seg selv med telefonen, fordi det ikke gir et fordelaktig bilde. Oppsummert bruker ungdommene snap til beskrive sin egen kultur, sin private sfære.

Mobiltelefonen er konstant pålogget, det vil si at kamera som du tar bilde med, hele tiden er koblet direkte på internett. I snapchat blir det bilde du tar som regel sendt umiddelbart. Man får ikke tenkt seg om, mottaker får også begrenset tid til å se på bilde. Slik forsvinner bildet like fort som det ble tatt. Det er egentlig ikke tid til å vurdere snappen som et bilde, den blir en erfaring i øyeblikket som en stream of consciousness.

Det var interessant å se hvordan snappene fungerte på veggen. Bildene beskriver med farger, ansikt-suttrykk, små tekster og detaljer fra private hjem, ungdommenes liv. Hvis man går tett på den printede snappen blir bildet grumsete og slik nedgraderer vi muligens bilde som flate. Etter min oppfatning har mobilbilder sin flateforståelse på en og samme flate, nemlig i skjermen, alt blir enten like skarpt eller like uskarpt. Det betyr ikke at bilde ikke fungerer som bilde. For det er en frihet i bildene, de er uten sentralperspektiv og det gylne snitt og slik fungerer de som en påminnelse om å ikke være så rigid. Og om at bildekulturen kan finne nye rammer.

I maleriet møter vi ikke på slike forstyrrelser. Maleriet har en autonomi vi ikke betviler. Munan Øvrelid kan male inn hva han vil, det finnes ingen grenser for illusjonene og fantasien han kan male inn. Betrakter stoler uansett på at det er et bilde. I et malt motiv er alle proporsjoner valgt av kunstneren, hvert element males i en valgt størrelse. I The Prelude er det blant mange elementer; et flyvende teppe, en kopp og en hatt. Det er skygger på teppet, jeg antar skyggene kommer fra en sporadisk skydekket himmel på en solskinnsdag. Jeg så ikke skyggene før jeg hadde sett lenge på bildet, og det fikk meg til å føle at jeg ikke brukte sansene mine godt nok, det er mer der enn hva det blotte øye kan se.

Else Marie Hagen forandrer også tingenes naturlige tilstand i sine fotografier. Hun gjør det i selve fotograferingsprosessen. Hun skaper illusjoner som forvirrer betrakter, og bevisstgjør lesningen nok til at vi ser at dette er ikke et vanlig snapshot. I Four times tomorrow, er to sirkler klippet i papir som dreier seg og skaper bevegelsesuskarphet. Det at noe er skarpt og noe uskarpt i et bilde gjør det mykt, det skaper et spenn som gir et rom for betrakter uavhengig av hva bildet forteller. Bildet gir følelse av tid, tid som ikke stopper. Bildene til Else Marie åpner hver for seg et rom for betrakter å tenke i.

Så slik er snap-bildene den naturlige varianten, den som sier mest nøyaktig hvordan livet faktisk er. Bortsett fra at det tekniske ikke er det mest optimale for den naturlige gjengivelsen. Hva ville snappen blitt med et teknisk optimalisert kamera? Det er dit vi kanskje er på vei. Fremtidige mobilkameraer kommer til streve mot å skulle erstatte de fleste digitalkameraer. Snappene slik de er idag er fremdeles grumsete nok til ufarliggjøre den raske overgangen fra hjemlig virkelighet til mottaker.

Man kan se for seg den mobile kameralinsa som er logget på, uroen i det, overvåkningspotensiale, i motsats til et analogt kamera som står på stativ og roen i det. Og tenke på maleren som står og maler på det samme bildet over lang tid. Tankene som får utvikle seg over tid. Jeg tviler ikke hvor jeg helst vil befinne meg i fremtiden.

Rent visuelt har sammenstillingen i utstillingen absolutt noe for seg, det ga en slags gjenklang å se ungdommenes umiddelbare billedforståelse opp mot billedkunstneres gjennomarbeidede bilder. Fargene i bildene virket på hverandre uavhengig av materiale. Motivmessig kunne bildene også snakke sammen uavhengig hvordan de materialserte seg i flaten. Alle har ideer og humor som gir en felles tanke om en lekenhet med bilder som utgangspunkt. Det har vært fint å hente ut noe fra ungdommenes mobiler som vanligvis ikke vises for andre enn de det er ment for, å få lov til det.

Det ene har eksistert i flere hundre år, det andre noen årtier, jeg vil gjerne fortsette å være nysgjerrig på hva som skjer når man setter noe sammen på tvers av generasjoner både materielt og innholdsmessig.

Verena Winkelmann, Skien 2020

